

STORTINGET

Representantforslag 153 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold

Dokument 8:153 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Pollestad, Liv Signe Navarsete, Willfred Nordlund og Ole André Myhrvold om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige naturressurser, bedrifter, infrastrukturer og teknologier

Til Stortinget

Bakgrunn

Nasjonalt og langsiktig eierskap til viktige ressurser og selskaper har stått sentralt gjennom Norges historie. Både teknologiske og sikkerhetsmessige endringer gjør det i dag nødvendig med en grundigere gjennomgang av spørsmål knyttet til nasjonalt eierskap og kontroll. Nasjonalt eierskap og kontroll over naturressurser, bedrifter, teknologier og infrastruktur vil ha en sentral betydning for Norges sikkerhetspolitikk i fremtiden.

I Politiets sikkerhetstjeneste sin nasjonale truselvurdering for 2021 pekes det på at oppkjøp og investeringer i Norge kan gi fremmede stater makt og innflytelse som det ikke er i Norges interesse at de har. Det vises blant annet til at det i enkelte tilfeller kan være ulovlig å kjøpe informasjon eller teknologi fra en bedrift, men likevel kan være lovlig å kjøpe eierandeler eller investere i bedriften. Videre heter det at økonomiske virkemidler kan brukes til å få kontroll over norske beslutninger og prioriteringer, eller at drift og utvikling i norsk infrastruktur og nøkkelvirkosomheter kan bli prisgitt ande lands politiske posisjoner.

Saken om salget av selskapet Bergen Engines til russiske TMH International har satt trusselen fra utenlandsk oppkjøp på spissen. Selskapet har blant annet levert teknologi og driver vedlikehold av skip for Sjøforsvaret og Etterretningstjenesten. Det har vært ytret stor bekymring over oppkjøpet både fra norske aktører og allierte land. Forsvarsjefen har vært tydelig på at Norge må ha et sikkerhetssamarbeid med alle som leverer utstyr og tjenester til Forsvaret.

Infrastruktur som veier, havner, flyplasser og jernbane, bredbånd og telekom samt energi og vann er vitale sektorer. Evnen til å sikre disse sektorene er avgjørende for å holde samfunnet i gang dersom en krise skulle oppstå. Flere av Norges allierte advarer i dag mot at bedrifter fra enkelte land kan brukes til blant annet etterretningsformål. På denne bakgrunn er det behov for mer omfattende vurderinger av potensielle sikkerhetsmessige konsekvenser av at bedrifter fra land Norge ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, drifter viktige deler av norsk infrastruktur.

Forsvars- og sikkerhetspolitiske hensyn tilsier også at man må være oppmerksom på sikkerhetsrisikoen som oppkjøp av naturressurser kan utgjøre. Konseksjonslovene har hatt stor betydning for å sikre lokalt og nasjonalt eierskap, både offentlig og privat, til blant annet vannkraft, jord, skog, fisk, mineraler, olje og gass. Høsten 2020 fikk et tysk aksjeselskap kjøpe nesten 600 000 mål med skog og utmark i Namdalen. Senterpartiet fremmet etter dette et forslag i Innst. 188 S (2020–2021) om å styrke lovverket for å sikre norsk eierskap til skogen, blant annet gjennom å sikre at også salg av aksjeselskap som eier konsesjonspliktig areal, krever konsesjon. Forslaget fikk ikke flertall, og aksjene kan etter dette fritt avhendes til for eksempel kinesiske eller

russiske eiere som dermed kan sikre seg tilstedeværelse og innflytelse gjennom økonomiske virkemidler.

Stormaktsrivalisering preger i stadig større grad Norges nærområder i nord. Norsk eierskap og kontroll er av stor sikkerhetspolitisk viktighet i nordområdene. I innstillingen om nordområdemeldingen, Meld. St. 9 (2020–2021), gikk et flertall i utenriks- og forsvarskomiteen inn for et forslag om å be regjeringen sikre norsk eierskap til kritisk infrastruktur og eiendom samt nasjonal kontroll over naturressurser i nordområdene, jf. Innst. 289 S (2020–2021). Dette er problemstillinger og trusler som ikke bare gjelder nordområdene.

Norges sikkerhet og trygghet er en kjerneoppgave for enhver regjering. I dagens sikkerhetspolitiske situa-

sjon er det stort behov for en grundig gjennomgang av den viktige rollen norsk eierskap og kontroll spiller i å trygge norske interesser.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap og kontroll over strategisk viktige bedrifter, naturressurser, infrastrukturer og teknologier.

11. mars 2021

Emilie Enger Mehl

Geir Pollestad

Liv Signe Navarsete

Willfred Nordlund

Ole André Myhrvold